

تحلیلی بر موفقیت و عدم موفقیت تحصیلی دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران

مریم امیدی - دانشجوی دکتری ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی
واحد علوم و تحقیقات
یوسف حجازی - استادیار دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

چکیده

در پژوهش حاضر که هدف آن مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق است، چهار ویژگی فردی و خانوادگی دانشجویان، استادان، برنامه درسی و محیط، مطالعه شد. جامعه آماری شامل تمام ۱۹۴ دانشجوی سال آخر رشته کشاورزی دانشگاه تهران می‌شود. این نوع تحقیق از نوع علی-مقایسه‌ای بوده و اطلاعات مورد نیاز از طریق پرسشنامه و بررسی پرونده‌های تحصیلی دانشجویان جمع‌آوری گردیده است. پایایی پرسشنامه به وسیله آزمون کرونباخ آلفا تأیید شد. نتایج حاصل از مقایسه میانگینها به وسیله آزمون *t* و من وایتنی حاکی از تفاوت معنی‌داری بین معدل دیپلم، برنامه ریزی تحصیلی، انگیزه، تحصیلات پدر، درآمد ماهانه والدین، تعداد اعضای خانواده و تجهیزات آموزشی دانشجویان موفق و ناموفق است. نتایج رگرسیون برای دانشجویان موفق نشان داد که ۵۹/۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته موفقیت تحصیلی را ۴ متغیر ویژگیهای علمی اعضای هیئت علمی، انگیزه، تجهیزات آموزشی و ویژگیهای برنامه درسی تبیین می‌نماید. همچنین همین نتایج برای دانشجویان ناموفق نشان داد که ۷۱/۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته موفقیت تحصیلی را ۳ متغیر معدل دیپلم، محیط عاطفی و ویژگیهای علمی اعضای هیئت علمی تبیین می‌کنند.

واژه‌های کلیدی: موفقیت تحصیلی، دانشجویان، اعضای هیئت علمی، برنامه درسی.

مقدمه

«لیندگرن» عقیده دارد بیش از نیمی از میلیون‌ها دانشجویی که همه‌ساله در جهان به دانشگاه‌ها وارد می‌شوند ترک تحصیل می‌کنند. نگرانی زمانی بیشتر است که بدانیم اکثر دانشجویانی که ترک تحصیل می‌کنند استعداد و توانایی لازم برای موفقیت را دارا هستند (لیندگرن، ۱۳۷۲). کشور مانیز مانند همه کشورهای جهان با کاستی افراد کار آزموده و تحصیل کرده برای انجام دادن امور مواجه است. اینجاست که ضرورت بررسی موفقیت تحصیلی و استفاده از آن در جهت برنامه‌ریزی آتی روشن می‌شود. بررسی موفقیت تحصیلی دانشجویان، یکی از جنبه‌های مورد مطالعه کیفیت و ارزیابی در آموزش عالی است. به وسیله این متغیر می‌توان یکی از برون‌دادهای نظام دانشگاهی را مورد سنجش قرار داد و با استفاده از نتایج آن از طریق برنامه‌ریزی آموزشی در جهت بهبود فعالیتها کوشش کرد (راس و ماهنک، ۱۳۷۲). «گود» موفقیت در تحصیل را آن درجه از کارایی می‌داند که فرد به فراخور تواناییهایش از میزان پیشرفت خویش راضی باشد (Good, 1965). «سیف» نیز موفقیت در تحصیل را میزان و ملاک مورد قبول برای کسب یادگیری می‌داند (سیف، ۱۳۷۱).

شاخصهای متنوعی برای سنجش موفقیت تحصیلی به کار می‌رود. یکی از آنها معدل نمرات یادگیرنده است که به طور گسترده‌ای توسط محققان مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این میان محققانی مانند «حجازی» با تأکید بر معدل دیپلم، نمرات آزمون سراسری و تحصیلات پدر (حجازی، ۱۳۸۱)؛ «خدایاری» با مهم شمردن معدل دیپلم، نمره کل آزمون سراسری، جنسیت و وضعیت تأهل (خدایاری، ۱۳۷۹)؛ «عرب‌زاده مقدم» با تأکید بر سطح سواد پدر و تعداد مشاغل وی (عرب‌زاده مقدم، ۱۳۷۶)؛ «عطاخانی» با تأکید بر معدل دیپلم و وضعیت اقتصادی دانشجوی (عطاخانی، ۱۳۷۵)؛ «ساعی» با مهم شمردن معدل دبیرستان، فرصت‌های آموزش پیش دانشگاهی، تحصیلات اعضای خانواده و سهمیه پذیرش (ساعی، ۱۳۷۴)؛ «کلینیک مشاوره» با تأکید بر داشتن برنامه‌ای منظم برای مطالعه (Consultant Clinic, 2004)؛ «جینس» با تأکید بر عوامل خانوادگی (Jeynes, 2002)؛ «سنموک و فاجلمن» با تأکید بر رفتار ورودی شناختی و روش تدریس آموزشگر (Senemoke and Fogelman, 2003)؛ «آردیلا» با تأکید بر تحصیلات خانواده و عادات مطالعه (Ardila, 2001)؛ «دلایینی» با تأکید بر معدل کل و نمره درس علوم (Dlamini, 1995)؛ «والبرگ» به نقل از «آندرسن»؛ با مؤثر دانستن محیط عاطفی آموزشی (آندرسن، ۱۳۷۷)؛ «کیوز» با تأکید بر شغل پدر (1992)

1. Lindgern
2. Valberg
3. Anderson

(Keeves, 1985): «دران» و همکاران با تأکید بر نمرات امتحانات قبلی (Doran et al., 1991): «فولر» با تأکید بر محیط فیزیکی آموزشی (Fullier, 1987): «گتینگر» با مؤثر دانستن زمان صرف شده برای یادگیری (Gettinger, 1985): «هوسن» با مهم شمردن تعداد ساعات هفتگی صرف شده برای مطالعه (Husen, 1976)، و «هنسون» به نقل از «بلوم» با تأکید بر ارزش و اهمیتی که هر خانواده برای تعلیم و تربیت قائل است (بلوم، ۱۳۷۴) از همبستگی آنها با موفقیت تحصیلی گزارش داده‌اند. «بلوم» به نقل از «ونگ» اختلاف بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان را مرهون سه متغیر می‌داند. اولین متغیر رفتار ورودی شناختی است و به عقیده «بلوم» این متغیر می‌تواند ۵۰ درصد پیشرفت دانشجویان را توجیه کند. متغیر دوم ویژگی‌های ورودی عاطفی دانشجویان است که ۲۵ درصد اختلاف بین پیشرفت دانشجویان را توجیه می‌نماید و متغیر سوم کیفیت آموزش است که به وسیله آموز سرگران ایجاد می‌شود و ۲۵ درصد اختلاف بین پیشرفت دانشجویان را پیش‌بینی می‌کند (همان). مطالعات و تحقیقات نشان می‌دهند که به طور کلی ۴ عامل در موفقیت تحصیلی نقش دارند: ویژگی‌های فردی و خانوادگی فراگیر، آموز سرگر، محتوای برنامه درسی و ویژگی‌های محیطی. هر یک از مؤلفه‌های ذکر شده ویژگی‌هایی دارند که بر حسب شرایط می‌توانند در موفقیت تحصیلی دانشجویان تأثیرات متفاوتی داشته باشند. هدف کلی این تحقیق مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق از لحاظ متغیرهایی است که به عنوان عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی در نظر گرفته شده‌اند. اهداف اختصاصی که این تحقیق دنبال می‌کند عبارت‌اند از:

- ۱- مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق از لحاظ ویژگی‌های فردی و خانوادگی؛
- ۲- مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق از نظر ویژگی‌های اساتید؛
- ۳- مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق از نظر ویژگی‌های برنامه درسی؛
- ۴- مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق از نظر ویژگی‌های محیطی؛
- ۵- بررسی رابطه بین نظریات دانشجویان موفق با هر یک از متغیرهای تحقیق؛
- ۶- بررسی رابطه بین نظریات دانشجویان ناموفق با هر یک از متغیرهای تحقیق.

مواد و روشها

تحقیق حاضر از نوع علی - مقایسه‌ای است. جامعه آماری شامل تمام ۲۰۰ نفر دانشجوی سال آخر مقطع کارشناسی کشاورزی دانشگاه تهران است که از این تعداد ۱۹۴ نفر به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند و بررسی شدند.

متغیرهای مستقل این تحقیق شامل ویژگیهای فردی دانشجویان (معدل دیپلم، ساعات مطالعه، اهمیت دادن به برنامه ریزی تحصیلی، انگیزه، روش یادگیری)، ویژگیهای خانوادگی دانشجویان (شغل والدین، تحصیلات والدین، تعداد اعضای خانواده، نگرش اعضای خانواده به تحصیل)، ویژگیهای علمی و مهارتهای آموزشی اعضای هیئت علمی، محتوای برنامه درسی و ویژگیهای محیطی (محیط عاطفی آموزش، تجهیزات آموزشی و رفاهی) است. متغیر وابسته تحقیق، موفقیت تحصیلی است. در تحقیق حاضر ملاک موفقیت تحصیلی، معدل نمرات دانشجویان است. دانشجوی موفق فردی است که معدل او بالاتر از میانگین معدل دانشجویان دیگر باشد و بالعکس دانشجوی ناموفق فردی است که معدل او پایین تر از میانگین معدل سایر دانشجویان باشد.

ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای است مشتمل بر ۷ سؤال باز پاسخ با مقایسه فاصله‌ای و ۴۴ سؤال باطیف ۵ جوابه لیکرت با مقیاس ترتیبی که پس از روایی سنجی توسط اساتید متخصص ذی ربط، پایایی آن به وسیله آزمون کرونباخ آلفا تأیید شد. ضریب کرونباخ آلفا برای ویژگیهای فردی و خانوادگی دانشجویان ۸۴ درصد، ویژگیهای علمی و مهارتهای آموزشی اعضای هیئت علمی ۸۷ درصد، محتوای برنامه درسی ۸۳ درصد و ویژگیهای محیطی ۸۵ درصد بود.

در این تحقیق روش یادگیری دانشجویان نیز بر اساس پرسشنامه استاندارد شده «آموزش یادگیری»^۷ که «شیموتا» طراحی کرده است، اندازه‌گیری شد (Shimota, 2004). به منظور جمع آوری اطلاعات پس از هماهنگی با اساتید مربوطه، پرسشنامه‌ها در کلاس درس در اختیار دانشجویان قرار داده شد. معدل دانشجویان نیز از طریق بررسی پرونده‌های دانشجویان موجود در اداره خدمات آموزشی دانشکده کشاورزی به دست آمد. تحلیل‌های آماری در تحقیق حاضر به تناسب مقیاس متغیرها (فاصله‌ای یا ترتیبی) با کمک روشهای آماری آزمون t و آزمون من وایتنی صورت گرفت. همچنین برای تعیین سهم هر یک از متغیرهای پیش‌بینی در تبیین واریانس متغیر ملاک از رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شد.

نتایج

همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، معدل دیپلم دانشجویان موفق در مقایسه با دانشجویان ناموفق بیشتر است و تفاوت بین معدل دیپلم آنها نیز در سطح ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد. همچنین در آمد ماهانه والدین دانشجویان ناموفق بیشتر از دانشجویان موفق

است که آن نیز در سطح ۵ درصد معنی دار است. میانگین تعداد اعضای خانواده دانشجویان ناموفق کمتر از دانشجویان موفق می باشد که آن نیز در سطح ۵ درصد معنی دار گردیده است.

جدول ۱- مقایسه وضعیت دانشجویان بر حسب ویژگیهای فردی و خانوادگی

Sig	ارزش t	میانگین	ویژگیهای فردی و خانوادگی	
.۰۰۰۰**	۵/۶۲۳	۱۸/۷۳	موفق	رفتار ورودی شناختی (معدل دیپلم)
		۱۷/۵۵	ناموفق	
.۰۰۹۹ ^{n.s}	۱/۳۰۴	۲/۱۸	موفق	ساعات مطالعه
		۱/۹۲	ناموفق	
.۰۰۴۹*	-۲/۶۰۷	۳۴۳۵۵۹	موفق	درآمد ماهانه والدین
		۴۷۵۷۱۴	ناموفق	
.۰۰۲۷*	۱/۲۱۰	۵/۳	موفق	تعداد اعضای خانواده
		۵/۱	ناموفق	

(منبع: یافته‌های تحقیق)

نتایج ارائه شده در جدول ۲ نشان می دهد که دانشجویان موفق برای برنامه ریزی تحصیلی اهمیت بیشتری در مقایسه با دانشجویان ناموفق قائل هستند و نیز از انگیزه بیشتری برای تحصیل برخوردارند که تفاوت بین آنها نیز در سطح ۱ درصد معنی دار بوده است. همچنین تحصیلات پدر دانشجویان ناموفق در سطح بالاتری در مقایسه با دانشجویان موفق قرار دارد که تفاوت بین آنها در سطح ۵ درصد معنی دار بوده است.

جدول ۲ - مقایسه وضعیت دانشجویان بر حسب ویژگیهای فردی و خانوادگی

Sig	ارزش من وایتس	میانگین	ویژگیهای فردی و خانوادگی	
.۰۱۰۲**	۳۷۲۱	۳/۵	موفق	برنامهریزی تحصیلی
		۳/۳	ناموفق	
.۰۰۰۰**	۳۱۷۹/۵	۳/۴	موفق	انگیزه
		۳/۲	ناموفق	
.۰۶۹۳ ^{n.s}	۲۳۶۹/۵	۳/۱	موفق	روش یادگیری
		۳/۲	ناموفق	
.۰۰۲۲**	۳۷۶۵	۴/۱	موفق	تحصیلات پدر
		۴/۵	ناموفق	
.۰۳۱۸ ^{n.s}	۴۲۲۶	۳/۸	موفق	تحصیلات مادر
		۲	ناموفق	
.۰۷۰۱ ^{n.s}	۴۵۰۸/۵	۴/۳	موفق	نگرش اعضای خانواده نسبت به تحصیل
		۴/۵	ناموفق	

(منبع: یافته‌های تحقیق)

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود با وجود اینکه میانگین نظریات دانشجویان موفق درباره ویژگیهای علمی و مهارتهای آموزشی اساتید و نیز برنامه درسی در حد پایین تری در مقایسه با نظریات دانشجویان ناموفق قرار دارد ولی تفاوت بین آنها معنی دار نبوده است.

جدول ۳ - مقایسه نظریات دانشجویان درباره اساتید و محتوای برنامه درسی

Sig	ارزش من وایتس	میانگین	ویژگی	
.۰۲۰ ^{n.s}	۳۷۵۸/۵۰۰	۲/۸	موفق	ویژگیهای علمی اساتید
		۳/۱	ناموفق	
.۰۱۰۵ ^{n.s}	۳۹۴۳/۵۰۰	۲/۴	موفق	مهارتهای آموزشی اساتید
		۲/۵	ناموفق	
.۰۱۲۳ ^{n.s}	۳۹۱۶	۱/۹	موفق	محتوای برنامه درسی
		۲/۱	ناموفق	

(منبع: یافته‌های تحقیق)

هممان گونه که در جدول ۴ مشاهده می شود، میانگین نظریات دانشجویان موفق درباره تجهیزات آموزشی کمتر از نظریات دانشجویان ناموفق است و تفاوت میانگینها نیز در سطح ۵ درصد معنی دار گردیده است.

جدول ۴- مقایسه نظریات دانشجویان درباره ویژگیهای محیطی

Sig	ارزش من وایتی	میانگین	ویژگیهای محیطی	
۰/۹۶۴ ^{ns}	۴۶۳۵/۵	۳/۴	موفق	محیط عاملی
		۳/۴	ناموفق	
۰/۰۳۵*	۳۷۹۵	۲/۳	موفق	تجهیزات آموزشی
		۲/۵	ناموفق	
۰/۳۲۶ ^{ns}	۲۵۸۱	۲	موفق	محتوای برنامه درسی
		۲	ناموفق	

(منبع: یافته های تحقیق)

جهت مشخص کردن متغیرهای تأثیرگذار در میانگین نمرات (موفقیت تحصیلی) دانشجویان موفق کشاورزی از تحلیل رگرسیونی گام به گام استفاده شد. نتایج جدول ۵ نشان داد ویژگیهای علمی اساتید به تنهایی ۲۱/۶ درصد، انگیزه ۱۷/۷ درصد، تجهیزات آموزشی ۸/۴ درصد و ویژگیهای برنامه درسی ۱۱/۵ درصد موفقیت تحصیلی و در مجموع ۵۹/۲ درصد آن را پیش بینی می کند.

رژیم کشاورزی و مطالعات فرسنگی

رساله جامع علوم انسانی

جدول ۵- رابطه بین عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی (دانشجویان دارای معدل بالاتر از میانگین معدل کل دانشجویان)

Sig	T	Beta	B	R ^۲	R	معدل
۰/۰۰۰	۴/۴۳۶	۰/۵۰۸	۰/۱۶۷	۰/۲۱۶	۰/۴۶۵	ویژگیهای علمی اساتید X _۱
۰/۰۰۱	۳/۶۲۷	۰/۴۵۰	۰/۱۵۲	۰/۳۹۳	۰/۶۲۷	انگیزه X _۲
۰/۰۰۲	۳/۴۷۲	۰/۴۴۸	۰/۱۰۳	۰/۴۷۴	۰/۶۸۸	تجهیزات آموزشی X _۳
۰/۰۰۵	۳/۰۴۲	۰/۴۰۴	۰/۱۲۸	۰/۵۹۲	۰/۷۶۹	ویژگیهای برنامه درسی X _۴

$$Y = 15/890 + 0/167x_1 + 0/152x_2 + 0/103x_3 + 0/128x_4$$

(منبع: یافته های تحقیق)

جهت مشخص کردن متغیرهای تأثیرگذار در میانگین نمرات دانشجویان ناموفق کشاورزی نیز از تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده شد. نتایج جدول ۶ نشان داد معدل دیپلم به تنهایی ۴۰/۵ درصد، محیط عاطفی ۱۱/۵ درصد و ویژگیهای علمی اساتید ۱۹/۱ درصد موفقیت تحصیلی و در مجموع ۷۱/۱ درصد آن را پیش بینی می‌کند.

جدول ۶ - رابطه بین عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی (دانشجویان دارای معدل کمتر از میانگین معدل کل دانشجویان)

مدل	R	R ²	B	Beta	T	Sig
معدل دیپلم X _۱	۰/۶۲۷	۰/۴۰۵	۰/۴۲۲	۰/۶۶۲	۷/۶۵۲	۰/۰۰۰
محیط عاطفی X _۲	۰/۷۲۱	۰/۵۲۰	۰/۱۲۸	۰/۲۹۰	۳/۳۳۵	۰/۰۰۲
ویژگیهای علمی اساتید X _۳	۰/۸۲۳	۰/۷۱۱	۰/۲۱۸	۰/۴۵۳	۵/۰۳۵	۰/۰۰۰

$$Y = 4/996 + 0/422x_1 + 0/148x_2 + 0/218x_3$$

(منبع: یافته‌های تحقیق)

بحث و پیشنهادها

از آنجا که دانشجویان موفق از معدل دیپلم بیشتری در مقایسه با دانشجویان ناموفق برخوردارند و این تفاوت در سطح ادرصد معنی دار است، لذا اعضای هیئت علمی دانشکده باید راهبردهای تدریس یادگیری را به نحوی طراحی کنند که براساس تجارب گذشته دانشجویان و متناسب با ساختار شناختی آنان باشد. توجه به این امر شرط اساسی موفقیت در فعالیتهای آموزشی کشاورزی است. همچنین پیشنهاد می‌شود از معدل دیپلم به مثابه معیاری در گزینش دانشجویان کشاورزی استفاده شود.

نتیجه تحقیق حاضر بیانگر این مطلب است که در کل دانشجویان ناموفق از لحاظ شرایط خانوادگی در مقایسه با دانشجویان موفق در شرایط مطلوب تری به سر می‌برند به طوری که در آمد ماهانه والدین دانشجویان ناموفق، بالاتر، تعداد اعضای خانواده آنها کمتر، و تحصیلات پدر آنها در سطح بالاتری قرار دارد و این تفاوتها در سطح ۵ درصد و ادرصد معنی دار شده است. دلیل احتمالی این مسئله شاید این باشد که دانشجویانی که شرایط خانوادگی و تحصیلات پدرشان در سطح پایین تری است خلأ بیشتری در خانواده خود مشاهده می‌کنند و انگیزه بیشتری برای رفع این کمبودها دارند. این نتیجه بر خلاف نتایج تحقیقات «حجازی»

(۱۳۸۱)، «عرب زاده مقدم» (۱۳۷۶)، «عطاخانی» (۱۳۷۵)، «ساعی» (۱۳۷۴)، «جینس» (۲۰۰۲)، «آردیلا» (۲۰۰۱)، «کیوز» (۱۹۹۲) و مطابق با یافته تحقیقی «هنسون» است (بلوم، ۱۳۷۴)، چرا که او عقیده دارد ارزشی که خانواده برای تحصیل قائل است از عوامل مؤثر بر موفقیت تحصیلی دانشجویان است و سایر خصوصیت‌های خانواده مانند سطح درآمد، تحصیلات و ... تأثیر چندانی بر موفقیت تحصیلی ندارند.

مقایسه دانشجویان از لحاظ اهمیت دادن به برنامه ریزی تحصیلی نشان داد که دانشجویان موفق اهمیت بیشتری به داشتن برنامه ریزی دقیق و زمان بندی شده می دهند و این تفاوت در سطح درصد معنی دار شده است، از این رو پیشنهاد می شود در ابتدای ورود به دانشگاه واحدی اختیاری مشتمل بر برنامه ریزی تحصیلی و دیگر موارد مربوط به نحوه مطالعه برای کلیه دانشجویان ارائه گردد تا آنها با دیدی روشن تر نسبت به این مسائل به کسب دانش بپردازند.

مقایسه دانشجویان موفق و ناموفق نشان داد که دانشجویان موفق از انگیزه بیشتری برای تحصیل در مقایسه با دانشجویان ناموفق برخوردارند و این تفاوت در سطح درصد معنی دار گردیده است. بنابراین لازم است در فرایند آموزش کشاورزی با ایجاد موقعیت‌های مناسب، موجبات افزایش علاقه مندی دانشجویان کشاورزی فراهم گردد.

یافته‌های حاصل از رگرسیون برای دانشجویان موفق نشان داد که از میان متغیرهای مورد مطالعه در تحقیق، بین ۴ متغیر ویژگی‌های علمی اساتید، انگیزه، تجهیزات آموزشی و ویژگی‌های برنامه درسی با موفقیت تحصیلی همبستگی وجود دارد.

در رابطه با ویژگی‌های علمی اساتید، مطالعات «ماشینی» نشان می دهد مدرسانی که مدرک تحصیلی بالاتری دارند نسبت به مدرسانی که از مدارک تحصیلی پایین تری برخوردارند در فرآیند تدریس، موفقیت بیشتری داشته اند (ماشینی، ۱۳۷۰).

تأثیر علاقه تحصیلی و انگیزه نیز بر روی پیشرفت تحصیلی غیر قابل انکار است و این زمانی روشن می شود که نظریه رغبت بیان گردد. نظریه رغبت مبتنی بر عقاید «روسو» و «پستالوزی» است که «هربارت» آن را پی ریزی کرد. بر اساس این نظریه، یادگیری بدون رغبت دانش آموز انجام نمی گیرد. از این رو وظیفه معلم پیش از آغاز هر درس، تحریک رغبت دانش آموز به درس است (شعبانی، ۱۳۸۱).

«شعبانی» همچنین عقیده دارد که تجهیزات آموزشی مناسب در کیفیت تدریس معلم و

در نتیجه موفقیت تحصیلی بسیار مؤثر است (همان). بلوم^{۱۱} نیز موفقیت دانش آموز در کشورهای در حال توسعه را به طور محسوسی به تجهیزات نوشتاری از جمله موجود بودن مواد نوشتاری وابسته می‌داند (بلوم، ۱۳۸۲).

برنامه درسی یکی از ارکان مهم و تأثیرگذار در موفقیت تحصیلی است که می‌تواند حتی روش تدریس معلمان را نیز تغییر بدهد. «بلوم» در همین باب عقیده دارد که بخشی از اندیشه برنامه درسی به ویژه در مرحله تنظیم اهداف باید بر مشکل چگونگی استفاده از آموزش کشاورزی جهت اصلاح چهره کشاورزی در نظر دانش‌آموزان تأکید کند (همان). در واقع اهداف در حیطه احساسی و نگرشی کم‌اهمیت‌تر از اهداف بسیار شناخته شده در حیطه‌های دانشی و تمرینات عملی نیستند. علاقه، انگیزه و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان باید به موازات ارتقای دانش آنها، توسعه یابد.

یافته‌های حاصل از رگرسیون برای دانشجویان ناموفق نشان داد که از میان متغیرهای مورد مطالعه، ۳ متغیر رفتار ورودی شناختی (معدل دیپلم)، محیط عاطفی و ویژگی‌های علمی اساتید، با موفقیت تحصیلی همبستگی دارند.

همان‌طور که قبلاً گفته شد «بلوم» به نقل از «ونگ» موفقیت تحصیلی دانشجویان رامرهون^{۱۲} و ویژگی رفتار ورودی شناختی، رفتار ورودی عاطفی و کیفیت آموزش می‌داند که با سه گام نتیجه تحقیق حاضر مشابه است (بلوم، ۱۳۷۴).

«والبرگ» به نقل از آزمون «آندرسن» محیط عاطفی کلاس را به مثابه جو یا فضای کلاسی توصیف می‌کند که بالقوه همانند یک گروه اجتماعی بر آنچه دانشجویان یاد می‌گیرند تأثیر می‌گذارد. «والبرگ» تأثیر محیط عاطفی بر موفقیت تحصیلی را ۳۰ درصد می‌داند. لذا پیشنهاد می‌شود اساتید محیط کلاس درس را برای دانشجویان صمیمی‌تر ساخته و با ایجاد فرصت‌های بیشتر به منظور ملاقات دانشجویان در دفتر کار خود، موجبات کاهش تنش و اضطراب در محیط کلاس را فراهم سازند.

منابع

- ۱- آندرسن، ال. دی. (۱۳۷۷)، افزایش اثربخشی معلمان در فرایند تدریس. ترجمه محمد امینی، تهران: مدرسه.
- ۲- بلوم، ای. (۱۳۸۲)، آموزش و یادگیری در کشاورزی. ترجمه مهدی میردامادی، کرج: سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی.
- ۳- بلوم، بی. (۱۳۷۴)، ویژگیهای آدمی و یادگیری آموزشی. ترجمه علی اکبر سیف، تهران: نشر دانشگاهی.
- ۴- حجازی، ی. (۱۳۸۱)، نقش ویژگیهای شخصیتی، تبار اجتماعی، ضوابط گزینش در موفقیت تحصیلی و عملکرد شغلی دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران. پایان نامه دکترا، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده کشاورزی.
- ۵- خدایاری، د. (۱۳۷۹)، طراحی الگویی جهت پیش بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان رشته فنی و مهندسی دانشگاه تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- ۶- راس، کی. ان. و ماهنک، ال. (۱۳۷۲)، برنامه ریزی کیفیت آموزش. ترجمه سعید بهشتی، تهران: انتشارات چاپار فرزندگان.
- ۷- ساعی، ع. (۱۳۷۴)، بررسی عوامل اکتسابی و محولی موفقیت آموزشی افراد در آزمون ورودی دانشگاه و درون دانشگاه. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده علوم انسانی.
- ۸- سیف، ا. (۱۳۷۱)، «آموزش معلم محور و آموزش کتاب محور». از سری مقالات اولین سمینار تخصصی آموزش از راه دور. تهران: دانشگاه پیام نور.
- ۹- شعبانی، ح. (۱۳۸۱)، مهارتهای آموزش و پرورش. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت).
- ۱۰- عرب زاده مقدم، م. (۱۳۷۶)، سازه های مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کار و دانش وزارت جهاد سازندگی سال تحصیلی ۷۶-۷۵. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده کشاورزی.
- ۱۱- عطاخانی، م. (۱۳۷۵)، بررسی رابطه میان نظریات دانشجویان درباره برخی از درون داده های نظام آموزشی با موفقیت تحصیلی آنان در دانشگاه پیام نور مرکز گنبد کاووس. پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی.
- ۱۲- لیند گرن (۱۳۷۲)، روانشناسی موفقیت در تحصیلات دانشگاهی. ترجمه یوسف اردبیلی، تهران: انتشارات روزنه.

۱۳- ماشینی، ج. (۱۳۷۰)، «عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان». فصلنامه تعلیم و تربیت. ش ۷.

- 14- Ardila, A. (2001), "Predictors of university academic performance in colombia". **International Journal of Educational Research**. No. 35, pp. 411-417.
- 15- Consultant Clinic (2004), "Obstacles to academic success". available at: **Caps, Consultant Clinic. Chapel Hill. Edu/abs Aca html**.
- 16- Dlamini, B. M. (1995). "The relationship between home school related variable and performance". **Agricultural Educational Extension**. Vol.2, No.1, pp.59-64.
- 17- Doran, M. et al., (1991), "Determinates of student performance in accounting principle I and II". **Accounting Education**. pp. 14-84.
- 18- Fuller, B. (1987), "School effects in the third world". **Journal of Educational Research**. Vol.57, No.3.
- 19- Gettinger, M. (1985). "Time allocated and time spent relative to time needed for learning as determinants of achievement". **Journal of Educational Psychology**. Vol.77, No.1, pp.3-11.
- 20- Good, C. (1965), **A Dictionary of Education**. New York: Mc Grow Hill.
- 21- Husen, T. (1976), **International Study of Achievement in Mathematics**. Stockholm: Almqvist and Wiksell and New York, Wiley.
- 22- Jeynes, W. (2002), **Divorce Family Structure and Academic Success of Children**. New York: Haworth Press.
- 23- Keeves, J. P. (1992), "The performance cycle". **International Journal of Educational Research**. Vol.10, No.2, PP143-157.
- 24- Senemoke, N. and Fogelman, K. (2003), **Effects of Enhancing Behavior of Students and Use of Feedback, Corrective Procedures**.
- 25- Shimota, M. (2004), **Rehearsing to Learn**. CSB / DJU - Academic Advising.